

Bibi Dumon Tak

DZIS'
OPOWIEM WAM
O
ANAKONDZIE

ilustrowała

Annemarie van Haeringen

dwie siostry

Bibi Dumon Tak i Annemarie van Haeringen

DZIŚ OPOWIEM WAM O ANAKONDZIE

Tytuł oryginału: *Vandaag houd ik mijn spreekbeurt over de anaconda*
First published in 2022 by Em. Querido's Uitgeverij, Amsterdam
© Copyright for the text by Bibi Dumon Tak, 2022
© Copyright for the illustrations by Annemarie van Haeringen, 2022
© Copyright for the Polish translation by Jadwiga Jędryas, 2024
© Copyright for the Polish edition by Wydawnictwo Dwie Siostry, 2024

Książka wydana dzięki wsparciu finansowemu Dutch Foundation for Literature.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

ISBN 978-83-8150-590-1
wydanie I

wydawnictwodwiesiostry.pl

konsultacja merytoryczna przekładu polskiego: Mikołaj Golachowski
redakcja: Dominika Cieśla-Szymańska
korekta: Małgorzata Kuśnierz, Anna Mirkowska
skład i przygotowanie do druku: Piotr Bałdyga, Zuza Kruk
druk: OZGraf Olsztyńskie Zakłady Graficzne S.A.

Wydawnictwo Dwie Siostry sp. z o.o.
al. 3 Maja 2 m. 183
00-391 Warszawa

Biblioteki, szkoły, przedszkola, księgarnie i inne instytucje zainteresowane ofertą specjalną zachęcamy do kontaktu z działem handlowym (marketing@wydawnictwodwiesiostry.pl, +48 577 888 278).

z języka niderlandzkiego przełożyła
Jadwiga Jędryas

Wydawnictwo Dwie Siostry
Warszawa 2024

NA POZĄTEK...

Oto prezentacje zwierząt o innych zwierzętach. Czemu tak? Po prostu dlatego, że to może być świetna zabawa. Zwłaszcza że ten jeden, jedyny raz wygłaszają je zwierzęta inne niż ludzie. Bo ludzie często robią supernudzarskie prezentacje. Dlaczego?

Ponieważ na wszystko spoglądają tylko ze swojego, ludzkiego punktu widzenia. Za każdym razem tak samo.

Każda kolejna osoba.

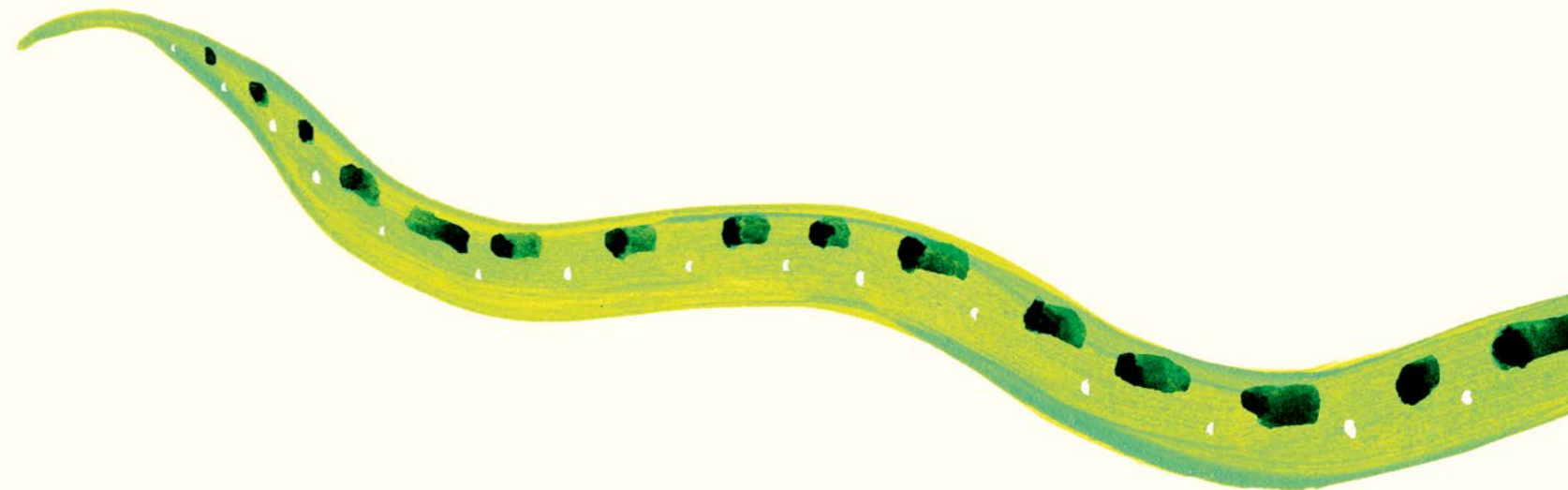
Każde kolejne dziecko.

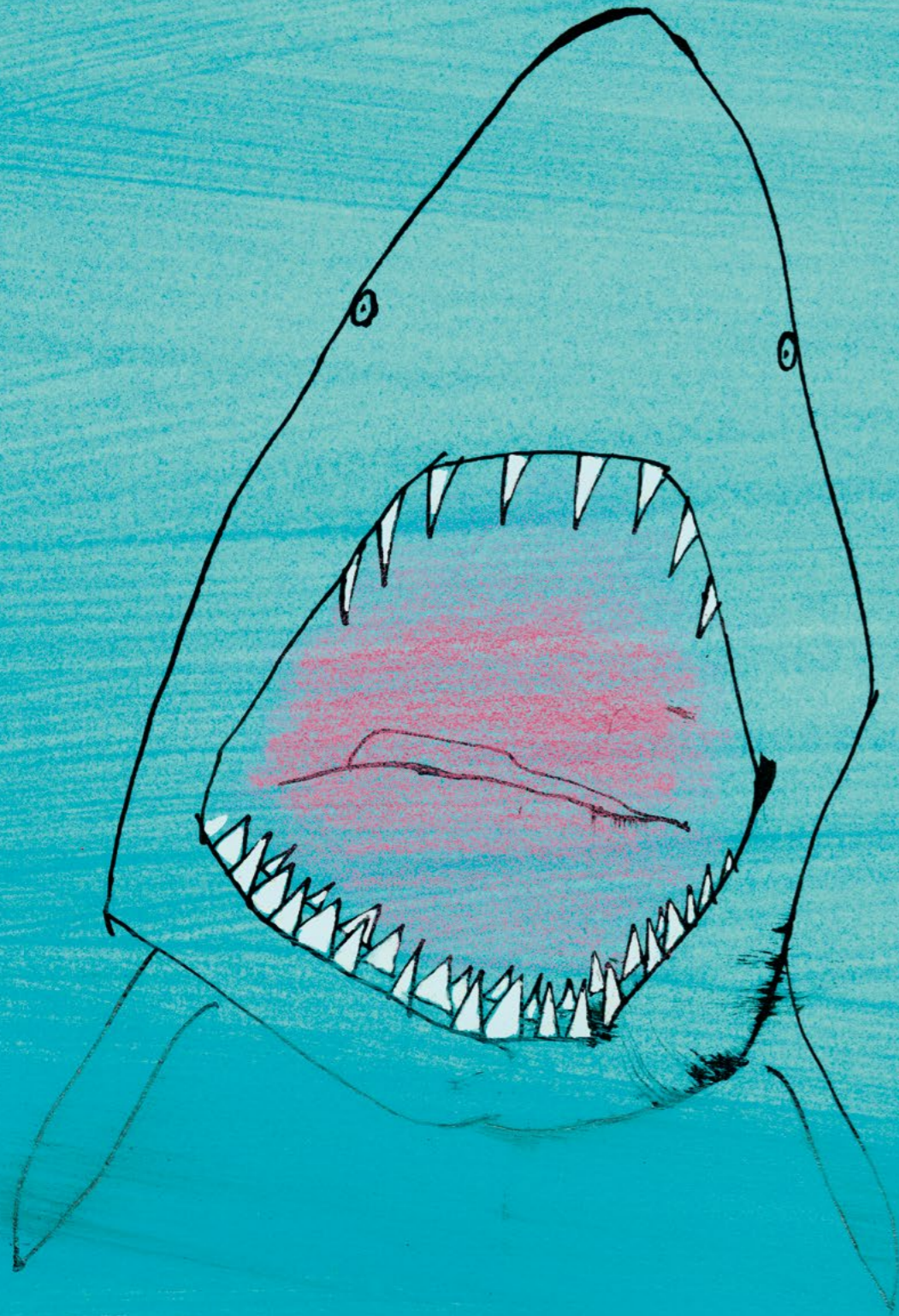
Każda kolejna klasa.

ZIEEEW!

Dlatego nadszedł czas, żeby zmienić perspektywę: spojrzeć na zwierzęta oczami innych zwierząt.

No to zaczynamy!

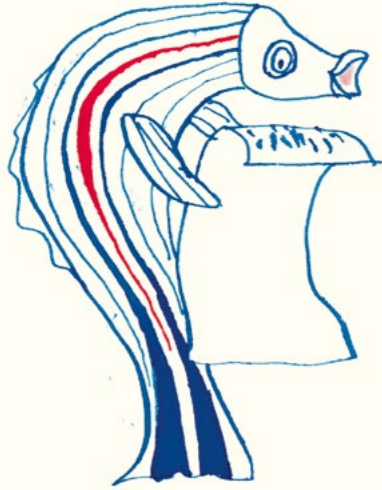
1

- CŁEŚĆ,
JESTEM WARGATKIEM SANITARNIKIEM
I DZISIAJ OPWIEM WAM
O REKINIE.

Rekiny uchodzą za urodzonych zabójców. Taśmowo pałaszują ryby i kałamarnice. Nam, wargatkom, zdarza się obserwować, jak prują przez wodę niczym torpedy w pogoni za swoimi ofiarami. I czasem nie możemy się powstrzymać od śmiechu, gdy inne ryby panikują na ten widok. Bywa, że rekiny polują w grupie. Wtedy zamykają swoje ofiary w kręgu. Po czym następuje chaps, mniem i po krzyku, bo paszcza takiego drapieżcy jest ogromniasta. Nie da rady się z niej wydostać. Jak raz do niej trafisz, to już raczej nie opowiesz nikomu, jak tam było. Chyba że jesteś wargatkiem sanitarnikiem, jak ja. No ale dzisiaj nie rozmawiamy o wargatkach sanitarnikach, tylko o rekinach.

Wargatki sanitarniki prowadzą u siebie w domu firmę czyszcząco-sprzątającą. Mówiąc „w domu”, mam na myśli rafę koralową. Każda ryba, która czuje, że lepi się od brudu, stawia się w naszej myjni. A zjawiają się u nas przeraźliwie brudne ryby! Myślę sobie wtedy: naprawdę nie mogłaś przypłynąć wcześniej? Pod ich płetwami aż się roi od pasożytów, tych maleńkich stworzeń, które żyją na skórze i łuskach morskich zwierząt. Naszym klientom zdarza się nosić na sobie połowę ogrodu zoologicznego.

Nie zrozumcie mnie źle – oczywiście obsługujemy każdego. Pucujemy wszystkie modele i rozmiary, że się tak wyrażę. Ale ta pogadanka nie dotyczy ogólnie wszystkich ryb, tylko konkretnie rekinów. A to dlatego, że rekiny są moimi ulubionymi klientami. I to właśnie im poświęciłem swoją prezentację.

Rekin to moja ulubiona ryba, bo między zębami zostają mu smakowite resztki pokarmu. A zębów ma po prostu bez liku! Są białe i ostro zakończone. Te w dolnej szczęce są mniejsze od tych w górnej. Między nimi zatrzymuje się całe mnóstwo najróżniejszych pyszności. A my je wymiatamy. Gdybyśmy tego nie robili, resztki jedzenia w pysku zaczęłyby się psuć i mogłyby się wdać zapalenie. My, wargatki, dbamy o utrzymanie uzębienia rekinów w doskonałym stanie. Po kontroli stomatologicznej wargatki dokonują również oględzin reszty ciała rekinów pod kątem skaleczeń. Ze względu na hultajski tryb życia, jakie prowadzą te drapieżniki, często przytrafiają im się rany. A nam ogromnie smakuje wydzielający się z nich płyn oraz skrawki martwej skóry. Czasem pucujemy delikwenta całą ekipą, bo dla nas taki rekin jest długi jak tir. Najwięcej brudu gromadzi się wokół jego skrzel i płetw. Podczas zabiegu higienicznego dzielimy się po równo tym całym chlewem. W naszym zawodzie mówi się na to *full service*. No tak, tylko że miałem mówić dzisiaj o rekinach, nie o wargatkach.

My, wargatki sanitarniki, w czasie takiego czyszczenia zachowujemy pełny spokój. To brudna robota, ale kochamy naszą pracę. Obsługiwany przez nas rekinom zdarza się nawet zapomnieć, że wciąż powinny utrzymywać się w wodzie. Tak się odprężają podczas naszych zabiegów, że czasem opadają na dno niczym martwe meduzy, i dlatego też nas nie zjadają.

Kiedy jakiś rekin chce, żebyśmy go wyczyścili, zachowuje się megauprzejmie. Wobec nas, wargatków, to chyba jasne, prawda? Zamiera wtedy nieruchomo w wodzie przed naszą myjnią; czasem zbiera się tam kolejka nawet pięciu rekinów. Pięciu grzecznych jak aniołki gostków, którzy nagle potrafią wykazać

ogromną cierpliwość. W ten sposób dają nam, wargatkom, znak, że jest robota do wykonania. W sumie rekiny są od nas uzależnione. Bez wargatków nie mają życia. Dlatego moja dzisiejsza prezentacja dotyczy rekinów.

Swoją drogą, bywają też fałszywe wargatki. Poważnie. Takie ryby podają się za wargatki sanitarniki, ale kiedy wyluzowany rekin rozkłada w wodzie płetwy i już, już prawie zaczyna opadać na dno, bestie odgryzają mu kawał zdrowej skóry i odpływają. Wyobrażacie to sobie? Leży sobie taki superzrelaksowany gość na dnie oceanu, ciesząc się, że zaraz poczuje na swojej skórze miękkie wargi sanitarników – bo my, wargatki, pochodzimy z rodziny wargaczy – aż tu nagle ktoś go gryzie w tyłek. Zanim rekin zrozumie, co się stało, taki kanciarz zdąży już zwinąć manatki. Zresztą tych oszustów nazywa się czyścicielami rzekomymi. Nie należą do naszej uczciwej rodziny wargaczy, tylko do rodziny ślizgowatych, jak się ją kulturalnie określa. No cóż, taka nazwa mówi sama za siebie.

Teraz już wiecie wszystko o rekinach. A, tak, sporadycznie jakiś wargatek jednak zostaje przypadkiem lub celowo zjedzony przez jednego z tych drapieżników. Cóż, w naszej branży to część ryzyka zawodowego.

No dobrze, na tym kończę moją prezentację o rekinach. Czy są jakieś pytania?

– Tak!

– Co byś chciał wiedzieć, lisie?

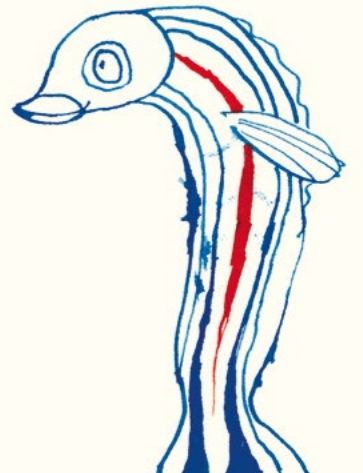
– Hm, ile właściwie zębów ma rekin?

– Ich liczba różni się w zależności od gatunku. Czyli trudno powiedzieć.

Jeden może ich mieć setki, a inny tysiące. Swoją drogą rekin przez całe swoje życie traci zęby i zyskuje nowe. Kiedy jeden ząb mu się zużyje, na jego miejsce wyrasta kolejny. Ujmijmy to w ten sposób: my, wargatki, zawsze mamy robotę, i niezależnie od tego, czy rekin jest młody czy sędziwy, nigdy nie ma dziur w uzębieniu.

– Dziękuję, wargatku.

– Cała przyjemność po mojej stronie, lisie. Są jeszcze jakieś pytania? Nie? To dziękuję za uwagę.

C

chrabąszcz majowy 8, 19
czapla 3
czeczotka 3
człowiek 4, 6, 10, 13, 14, 16,
18, 19
czyściciel rzekomy 1

D

delfinowiec białonosi 11
diabeł tasmański 14
drozd śpiewak 3
dydelf 4
dzięcioły (rodzina) 3
dzięcioł duży 8
dzięcioł średni 8
dzięcioł mały 8
dzięcioł zielony 8
dżdżownica 8, 10, 15, 19,
20

F

flaming 16

G

gacek 8
gereza abisyńska 5
gnojka wytrwała 11
gęsiówka egipska 9
gęś gęgawa 3, 9, 14
gęś mała 9
gęś śnieżna 9
gęś zbożowa 9
gronostaj 5
grubodziób 3
grzechotnik 17
grzybówka hełmiasta 11
guniak czerwczyk 19

H

harpia wielka 13
Heliconius charithonia 5
hiena cętkowana 11
hipopotam 6

I

ibis 16

J

jaguar 10, 13
jednorożec 12, 20
jeź 13
jeleń 6, 10, 18
jętka jednodniówka 8
jaszczurka Jezusa Chrystusa
(patrz: bazyliżek płatkogłowy)

K

kajman 10
kangur 4, 14
kapibara 10
kazuar hełmiasty 11
kazuar jednokoralowy 11
kazuar mniejszy 11
kleszcz 18
kobra 17, 20
kojot 17
kolibry (rodzina około 330
gatunków) 11, 12, 15, 19, 20
koralowce 15
koala ♥ 4, 12, 14
kos 3
kot 14
kot norweski leśny 14
koziulka warzywna 8
kret 8, 18, 19
krewetka 11, 15, 17
krokodyl 18
królik 4, 14, 20
kruk 3
krzyżak (patrz: pająk krzyżak)
kura 19
kwiatówka zmierzchnicowata 11

L

lancetogłów kalifornijski 5
legwan hełmiasty 11
leniwiec 18
lew 5, 12, 14
lis 1, 9, 10, 13, 14, 15, 17, 18,
19, 20

lis latający (patrz: rudawka
wielka)
liściec olbrzymi 15, 20
liściołaz straszliwy 20

Ł

łaciatek wspaniały 5

M

mamba czarna 17
meduza 1, 15, 20
mewa 17
modliszka 14
modrowronka hełmiasta 11
muskowca 18, 19
mroczek 18
mrówkojad 16
mysz 17
myszołów 3
murena cętkowana 11

N

niebieski smok 20
niedźwiedź 12
nietoperz 18
nocek duży 13, 18
nornica 9
nosorożec biały 16
nosorożec czarny 16
nosorożec indyjski 16
nosorożec sumatrański 16
nosorożec jawański 16
nosorożce (rodzina) 6, 16

O

okapi 8
okoń 10
orangutan 18
orleń cętkowany 11
orka 5, 19
orzeł przedni 17
osioł nubijski 16, 17, 18, 19, 20
ostrodziób 16
ostronos białonosi 11
owca 10

P

pająk krzyżak 14
panda 5, 19
pantera śnieżna 6, 17, 18
pelikan 16
pierwiosnek 3
pies latający (patrz: rudawka
wielka)
pingwin 8
pingwin białooki 5
pirania 10, 12
plankton 17
płetwal błękitny 19
płomykówka 8, 9, 10, 11, 12, 13,
14, 15, 17, 18, 19, 20
pokląska 3
pokolec królewski 7
pomrów 12
popielica 6, 10
poskrzypka liliowa 19
potwór z Gili (patrz: heloderma
arizońska)
przepiórka 17
puchacz 3
puma 13
pustelnik bernardyn 7, 15, 17,
19, 20
puszczyk 3

R

rekin 1, 14, 18
renifer 15
robaczek świętojański
(patrz: świetlik)

rosomak tundrowy 14
rozdymla tygrysia 20
rozwiazda 12, 20
rozwiłtka 16
rudawka wielka 18
rudzik 3
ryba chirurg (patrz: pokolec
królewski)
rybołów 5
ryś 6
rzekotka czerwonoooka 11

S

sajmiri wiewiórcza 13
skoczek pustynny 17
skorpion cesarski 20
skorpion żółty 17
skunks 5, 19
słoń 6, 12
słowik 3
sroka 2
stepogóralek cętkowany 11
struś 3
strzyżyk zwyczajny 3
szpak 8
szczur 14, 17

Ś

świetlik 7

T

tapir czaprakowy 5
tarpan dziki 18
turkuć podjadek 15

trupia główka (patrz: sajmiri
wiewiórcza)
trzewikodziób 16
tygrys 12, 18

U

ukwiały 15

W

walabia bagienna 14
wałkarz lipczyk 19
waran 12
wari czarno-biały 5
wargatek sanitarnik 1, 18
warzęcha 16
wielbłąd 10
wieloryb 12, 19
wilk 6, 12, 17
wilk grzywiasty 18, 20
wrona 2, 8
wróbel 3, 13
wyjec 12, 18, 20

Z

zebra 5, 16, 18, 19
zmierzchnica trupia główka 13,
19

Ż

żarłacz biały 12
żeglarz portugalski 20
żółw 8, 10
żuraw 16
żyrafa 18

- Brawa dla dżdżownicy i pętówki babienicy!
- Czy mogę coś jeszcze powiedzieć?
- Śmiało, dżdżownico.
- Czy za rok wymienimy też zwierzęta, których nazwy zaczynają się od litery Q, U, X i Y?
- Świetny pomysł, dżdżownico.
- Tak, megaświetny pomysł!

**Dowcipne wykłady o zwierzętach –
przygotowane przez...
inne zwierzęta.**

Dlaczego?

**Bo ludzie strasznie przynudzają!
Nadszedł czas,
żeby zmienić perspektywę.**

Dżdżownica opowie o anakondzie.

Lis o gęsi (w roli posiłku).

Pantera śnieżna o sobie.

Wyjec o jednorożcu (same niestworzone rzeczy).

A heloderma arizońska, nazywana potworem

z rzeki Gila o... – chwileczkę,

czy to nie ona zabija samym oddechem?

**Przy lekturze będziecie się śmiać,
ale dowiedziecie się też mnóstwa
ciekawych rzeczy. Bo żarty żartami,
ale prelegenci przygotowali
naprawdę rzetelne prezentacje.
A ten zbiór nie bez powodu zdobył
w Holandii nagrodę dla najlepszej
książki dziecięcej roku.**

wydawnictwodwiesiostry.pl